

משיחא, פתיב, ושירתא דא שירתא דעלמין היא.

וברוח אפיה נערמו מים, (שמות טו) בההוא זמנא. ובגין פך אית בההוא זמנא, ולזמנא דמלפא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג. נצבו כמו גד, לזמנא דעלמא דאתי, דאיהו חדותא דכל עלמין.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. (שמות טו) אמר אויב, דא ההוא ממנא רברבא על מצראי, בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל, חשיב דישיצינון תחות שלטניה. אלא דדכר קדשא בריה הוא טורי עלמא, דהו מגינין עלייהו. ולא תימא דא בלחודוי, אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וכד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל, פלהו בעאן דישיצינון ישראל תחותיהו.

וער דא, אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן, פלהו גזרין גזרין לשיצאה לון, אלא דקודשא בריה הוא דכר טורי עלמא, ואגין עלייהו. וכד חמא משה דא, שרא לשבחא לקודשא בריה הוא, ואמר מי כמוכה באלם יי.

אמר רפי שמעון, אילנא חד רברבא עלאה, תקיפא, ביה אתזנו עלאין ותתאין. והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע סטרי עלמא, דאסתחראן (נ"א דאתחברן) בדוכתיהו. שבעין ענפין סלקין בגויה, ואתזנו מניה, בעקר שרשוי ינקין אינון סחרניה, ואינון ענפין דמשתכחין באילנא. בר מטי עדן שלטניה דכל ענפא וענפא, פלהו בעאן לשיצאה כלא גופא דאילנא,

שירת העולמים.

וברוח אפיה נערמו מים - באותו זמן. ומשום פך יש באותו זמן, ולזמנו של מלך המשיח, ולזמן גוג ומגוג. נצבו כמו גד - לזמן של עולם הבא, שהיא חדות כל העולמות.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. אמר אויב - זה אותו ממנא גדול על המצרים, בשעה שנתן לו שלטון על ישראל, חשב שישמיד אותם תחת שלטונו, אלא שזכר הקדוש ברוך הוא את הרי העולם שהיו מגנים עליהם. ואל תאמר זה לבדו, אלא כל אותם גדולים שממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות. וכשנתנה להם רשות ושלטון על ישראל, כלם רוצים להשמיד את ישראל תחתיהם.

וער זה, אותם עמים שפחת אותם השליטים הממנים, כלם גוזרים גזרות להשמיד אותם, אלא שהקדוש ברוך הוא זוכר את הרי העולם, ומגן עליהם. וכשראה את זה משה, התחיל לשבח את הקדוש ברוך הוא ואמר, מי כמוכה באלם ה'.

אמר רפי שמעון, עץ גדול אחד עליון וחתך, בו נזונו עליונים ותחתונים, והוא מתחם בשנים עשר תחומים, התחזק בארבעה צדדי העולם שהסתוכבו (שהתחברו) במקומם. שבעים ענפים עולים בתוכו ונזונו ממנו, בעקר שרשיו יונקים הם סביבו, ואותם הענפים שנמצאים בעץ.

בשמגיע שלטונו של כל ענף וענף, כלם רוצים להשמיד את כל גוף העץ שהוא עקר של כל הענפים, אותו ששולט עליהם, וישראל אחוזים בו. כשמגיע עליהם

דאיהו עקרא דכלהו ענפין,

ההוא דשליט עלייהו, וישראל אחידן ביה. פד מטא עלייהו שלטנותא דההוא (דף נ"ט ע"א) גופא דאילנא, חולקא דישראל. בעי לנטרא לון, ולמיהב שלמא בכלהו. ועל דא שבועים פרי הוג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא.

השלטון של אותו גוף העץ, החלק של ישראל, הוא רוצה לשמר אותם ולתת שלום בכלם, ועל זה שבועים פרים של חג הסוכות, לתת שלום לשבועים ענפים שבתוף העץ.

ועל זה מי כמכה באלם ה'. (מה זה באלים? העץ, כמו שנאמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. שאותו עץ שהיו עובדים לרפוס אחד שהיה חקוק בתוכו, ונקרא אילים עץ) מי כמכה שיעשה כמעשיך וירחם על הכל. מי כמכה בכל אותו סביב העץ, שאף על גב שהוא שולט - שומר את הכל, שומר את כל השאר, ולא רוצה לעשות עמהם כליון. מי כמכה נאדר בקדש - באותו פח עליון שנקרא קדש, נאדר בקדש ממש, ונקרא פח ה' נעם ה', והרי בארנו את הדברים.

מי כמכה באלם ה'. רפי יוסי פתח, (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם, איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח? יכול אף מעשה הצדקה? והרי כתוב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום? אלא הרי פרשוה, כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש. שונה מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מה זה אומר? אם תאמר הכל הבל כמו שבארנו, שהוא בסוד החכמה, כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת. ואותם הבלים קיום של העולם שלמעלה ושלמטה. מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל הבל ורעות רוח? והרי דבר זה תחת השמש כתוב.

אלא כך פרשוה וכן הוא. בא

ועל דא מי כמוכה באלם יי'. (מאי באלים. אילנא. כמך דאת אמר, (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. דהוא אילנא, דהו פלחין לחד דפוסא, דמסקקין בגויה. ואקרי אלים אילנא) מי כמכה דיעביד פעובדך וירחם על כלא. מי כמכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלטא, נטיר לכלא, נטיר לכל שאר, ולא בעיא למעפד עמהון גמירא. מי כמכה נאדר בקדש, בההוא חילא עלאה דאקרי קדש. נאדר בקדש ממש, ואקרי כח יי' נעם יי', והא אוקימנא מילי.

מי כמכה באלם יי'. (שמות טו) ר' יוסי פתח (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה מלכא, דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח. יכול אף מעשה הצדקה, והא כתיב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא הא אוקמוה, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש פתיב. שאני מעשה הצדקה, דאיהו לעילא מן שמשא.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מאי קא מיירי. אי תימא הכל הבל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא, כמה דאת אמר הבל הבלים אמר קהלת, ואינון הבלים קיומא דעלמא דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי, דכתיב הבל הבל הבל ורעות רוח. (והא מלתא דא תחת השמש פתיב). אלא הכי אוקמוה, והכי הוא. תא חזי,